

הנאשמים מגבעתי: "מכות בצחוק עם נשיקה בסוף"

אחרי עדויות החיילים הצעירים מגדוד צבר שעברו התעללות, חושף ynet את הגרסאות שמסרו למצ"ח הקצינים, המפקדים והלוחמים הנאשמים בהתעללות. "הכיתי 4-5 פעמים", הודה אחד החיילים הוותיקים, "זה היה מכות בין חברים, אנחנו אוהבים אותם".
 המ"פ: "לא ידעתי על מקרי אלימות"

יואב זיתון- 25.3.12

"זאת מסורת עתיקת יומין, 'תורה שמאחורי הקלעים', משהו דבילי שחיילים קרביים המציאו. אבל אם החיילים לא היו מספרים, קשה לי להאמין שהייתי עולה על האירועים האלה. זה משהו שבא מהחיילים ולא מהמפקדים". כך אמר בחקירתו סרן מ', המפקד החדש של פלוגת גבעתי בגדוד צבר, שבה נחשפה פרשת ההתעללות הקשה של חיילים ותיקים בצעירים.

אמש (יום א') חשף ynet את העדויות שמסרו לחוקרי מצ"ח החיילים שסבלו מההתעללות, לאחר שכתבי אישום הוגשו נגד ארבעה לוחמים. מדובר בשורת "חוקים" גררה שהנהיגו חיילים ותיקים בפלוגה כלפי חבריהם הצעירים, וכל עבירה על "חוק" גררה ענישה אלימה. בין היתר נאסר על החיילים הצעירים לשתות קפה או חלב, לישון על מזרן עבה או לשבת על כיסא מרופד. אסור היה להם להתלונן על השירות הצבאי הארוך, להיכנס למועדון הפלוגתי ועוד. חייל שהפר את הנוהל נלקח למשפט מבויים ובסיומו ספג מכות באמצעות מקלות ומוטות.

ההתעללות בגבעתי: כתבי אישום נגד החיילים

הפרשה נחשפה לראשונה לפני כשבועיים על-ידי כרמלה מנשה ב"קול ישראל". בתחילה סברו קצינים בגדוד שמדובר במקרים של יחס משפיל והעדפת ותיקים בלבד, ולכן בחרו לטפל בהם באמצעות דין משמעותי פנימי. אולם ככל שהצטברו התלונות והתבררה חומרת המעשים, התערבה בעניין המשטרה הצבאית החוקרת והוגשו כתבי אישום. חקירת מצ"ח - על אף ארבעת כתבי האישום שהוגשו - עדיין לא הסתיימה, וייתכן שיעצרו ויואשמו חשודים נוספים. בינתיים, החיילים הוותיקים טוענים שדברים יצאו מפרופורציות.

"היה חייל שקיבל מתנה וגם כמה צ'פחות וחיבוקים. זאת הייתה נורמה וכולם ידעו את זה", סיפר למצ"ח אחד החיילים הוותיקים, שהואשם באי מניעת מספר מקרי התעללות. "הדרג העליון ידע מהכול. מהמיטה שלי שמעתי רעש של מכות על הגוף. אין קצין ואין חייל שלא מכיר את הנורמות האלו. הכי קל להאשים את החייל הפשוט. שפטו אותי על זה שהייתי עד ולא מנעתי.
 אין לי יותר אמון בלובשי מדים".

אחד הנאשמים המרכזיים בפרשה, סמ"ר נ', טען כי "יש פריבילגיות לטובת הוותיק. חיילים שלא רצו להשתתף במסכת הזו לא היו חייבים. לא הייתה אלימות, אלא משחק בצחוק, לא משהו כדי להשפיל או להתעלל. יש את זה שנים רבות בגדוד. הכול באווירה טובה. אחרי זה החייל מקבל חיבוק ונשיקה. גם לי עשו את זה. גם אחד החיילים שהוכה לא ביקש להפסיק את זה".

נאשם אחר הודה: "הכיתי 4-5 פעמים, מכות לא חזקות, עם מקל של מטאטא בחלק שאיתו מטאטאים. זה היה מכות בין חברים". נאשם אחר סיכם: "דאגנו להם לכל מה שהם צריכים, מכל הבחינות. הם אוהבים אותנו בדיוק כמו שאנו אוהבים אותם".

סגן המפקד עודד להתלונן

מעדויות המפקדים, הקצינים והחיילים הוותיקים, עולה שמי שהביא לחשיפת הפרשה הוא סגן המפקד החדש של הפלוגה, סגן ה'. בניגוד לקודמיו, שקיבלו תלונות בנושא אבל העדיפו להתעלם מהן, סגן ה' עודד את החיילים הצעירים להתלונן והעביר את גרסתם הלאה, למפקדיו. בעדותו במצ"ח הוא סיפר: "התלונות בהתחלה לא היו על אלימות אלא על יחס משפיל, והם (קבוצת חיילים דתיים שהובילו את חשיפת הפרשה, י"ז) הצטיירו כבכיינים. הם סיפרו שהם סובלים כי לא האמינו בעקרונות הוותיקות-צעירות".

חוקרי מצ"ח זימנו את המפקד לשעבר, סרן ש', ועימתו אותו עם הדברים הללו, אולם הוא הכחיש: "אני בטוח שקרו דברים מתחת לאף, אבל כשהייתי בגדוד לא היו דברים בעייתיים במיוחד. מעולם לא שמעתי על מקרי אלימות. הפחד של הצעירים לא נבע מלחץ שהופעל עליהם (בפלוגה) אלא ממה שהאכילו אותם במהלך הטירונות". לגבי סגירת המועדון לחיילים צעירים הוא הוסיף: "ברגע ששמעתי שרק חיילים ותיקים מורשים להיכנס למועדון, סגרתי אותו ואפשרתי בהמשך כניסה לכולם".

סרן ש' סיפר לחוקרים על טבלה שבאמצעותה מחולקות המשימות בין ותיקים לצעירים, נוהג שלדבריו הוטמע על ידי אחד המח"טים הקודמים: "זה לא משהו גרנדיוזי, אבל יש הבדלים. זה נועד להגדיר כדי שלא יהיו אי הבנות".

"הידקו לחייל את הדרגות לכתף עם אקדח סיכות"

במצ"ח העיד מפקד הפלוגה החדש, סרן מ', שהתייחס לטענות על יחס משפיל: "יש הרבה סיפורים כאלה ואני לא נכנס לזה. אלו סיפורים שאפשר לספר עד מחרתיים". בדומה לו העיד קצין אחר בפלוגה, שאמר: "יש אינספור חיילים שטוענים שמתייחסים אליהם בצורה לא שוויונית, אבל זה טבעי לגמרי".

מי שמסר עדות פרטנית יותר היה רס"ר היחידה, שגילה לחוקרים על מקרים נוספים: "היה חייל צעיר שהוכה ברצועה של הנשק. הצליפו בו עד שנפל על ברכיו מהכאב, והידקו לו את הדרגות לכתף עם אקדח סיכות".

גם מפקד הגדוד הנוכחי, סא"ל ע', מסר את גרסתו במצ"ח והודה שעוד בתקופת האימון (לפני העלייה לגבול לבנון), קיבל מכתב תלונה מחיילים על ההשפלות: "הלכתי עם המכתב הזה למ"פ והוא טען שאלו לא דברים שקורים אצלו ושהוותיקים עושים מטלות כמו כולם".

ביקשתי ממנו שיהיה ערכי ויבין מהו הקו האדום".

עוד טען המג"ד שהפרשה נחשפה מפני שהמפקדים הציגו לחיילים את תחקיר [פרשת הזבור בגדוד 74 של השריון](#), שנתיים קודם לכן.

מפקד הגדוד הקודם, סא"ל א', העיד דווקא על צמצום התופעה: "אני בחטיבה 17 שנה והצדדים היפים והפחות יפים מוכרים לי, בדגש על השיפור שחל בשנים האחרונות. מג"ד מקביל בחטיבה החליט לפרק מחלקה שלמה של ותיקים בגלל התופעה. כשאני שמעתי על מקרה כזה הדחתי בזמנו חמישה בעלי תפקידים, וביצענו כנסים למפקדים ולחיילים שחידדו את הקווים האדומים. עשינו הכול כדי למנוע את האירועים האלה".

המג"ד לשעבר מנה שורה של מקרים שבהם חיילים ותיקים נענשו בעבר כי סירבו לבצע "משימות של צעירים" או התעמרו בהם: "חיילים ותיקים לא נתנו לחיילים צעירים להתקלח איתם, חיילים ותיקים סירבו לשמור, חיילים ותיקים ברחו ממוצב במחאה על כך שלא קיבלו זכויות, סרס"פ הורה לצעירים לנקות שולחן של ותיקים - כולם נענשו בחומרה.

אם אתה לא מטפל בהם, צומחים לך עשבים שוטים. חובתי כמפקד בצה"ל הייתה לשמור על כבוד האדם ולא לעצום עין כשאירועים כאלו מתרחשים".